(نیکۆلای رمنسکی کورساکوف)
عاشقەکەی شەهرەزاد....

و/هێمن مەحمود

دەربەندیخان

" نیکولای هەر لە منالّیەوە پەیوەست بوە بە دەریا و مۆسیقاوە , ئەو کە توانی لە کەشتیگەلی ڕوسیدا پلەی ئەفسەری وەربگرێت , لە هەمانکاتیشدا ببێت بە ناوبانگترین دانەری مۆسیقا لە جیهاندا ئەویش بە هۆی پێگەیشتوی مۆسیقا کەی و دەولّەمەندییە هونەرییەکەی و ڕەگەزە فۆلکلۆرییە ڕوسییەکانیەوە کە زۆربەی بیناکردنە سەرەکیەکانی بەرهەمەکانی پێك دەهێنێت ."

(نیکۆلای ئەندریوفیتش رمنسکی کورساکوف) لە 18 / ئازار ی سالّی 1844 لە شاری (توخفین) کە دەکەوێتە (موقاتەعەی نوفوکورد) ی ڕوسییەوە لە دایك دەبێت , کاتێکیش کە ئەم لە دایك دەبێت باوکی تەمەنی (60) سالّ دەبێت .

مۆسیقا بەشێکی سەرەکی و شوێنی گرنگی ئەم خێزانە بوە , بەلاّم (نیکۆلای) لە بواری ژەنینی پیانۆدا شتێکی زیادەی وەها فێر نەبوو , لەگەلّ ئەوەشدا دایکی هەولّی چەند بنەمایەکی سەرەکی (لە بواری میلۆدی مۆسیقای تەقلیدیدا) فێری کوڕەکەی بکات .

لەگەلّ ئەوەشدا مامەکەی کاریگەرییەکی گەورەی هەبوو لە (نیکۆلای) ی لاو هەموو جار هانی ئەدا کە زیاتر خۆی ماندوو بکات لە ژەنینی مۆسیقادا , هەرچەندە نەیتوانی لەسەر دەستی مامۆستای بە توانا فێری مۆسیقا بێت , بەلاّم ئەم لاوە توانی خۆی فێری مۆسیقا بێت .

لە بەرئەوەی کە خۆی خۆی فێری مۆسیقاکردوە دەبینین کە ناوبانگێکی وەهای بەدەست نەهێناوە لە بواری ژەنینی پیانۆدا .

لە لایەکی ترەوە (نیکۆلای) دەریای زۆر خۆشدەویست و خەونی ئەوە بوو وەك براگەورەکەی (فوین) ببێتە دەریاوانێکی سەرکەوتوو .

هەر بەفعیلیش (نیکۆلای) لاو لەسالّی 1856 پەیوەندی دەکات بە خوێندگای دەریاوانییەوە لە (بطرسبرغ) ,سەرەڕای ناڕازیبونی براکەی لەسەر ئەم کارە.

لەو شارە گەورەیەدا (نیکۆلای) فرسەتێکی زێرینی بۆ هەلکەوت تاوەکو ئاگادری ئۆپێراکان و سەمفۆنیاکان بێت , بە تایبەتیش مۆسیقای :کلینکا و بیتهۆڤن و میندلسن کە (نیکۆلای) بە شێوەیەکی گەورە پێیانەوە پەیوەست بووە .

(رمنسکی کۆرساکوف) سالاّنی (1857 – 1858) ی لە سەر پشتی پاپۆڕی (بروخور) ی سەر بە کەشتیگەلی ڕوسی بەسەربرد , کە براکەی لێپرسراوی بووە و کە دواتر دەبێت بە بەڕێوەبەری خوێندگای دەریاوانی (بطرسبرغ) .

بەلاّم (کورساکوف) دوای گەڕانەوەی لە سەفەرە دەریاییە مۆسیقارێکی بەهرەدار دەناسێت بە ناوی (کانیل) کە ئەمیش یەکێك دەبێت لەوانەی موعجیبی مۆسیقای (کلینکا) دەبێت .

چەند وانەیەکی مۆسیقا فێری (کورساکوف) دەکات و لە سالّی (1861) خزمەتێکی گەورەی دەکات لە ناسینی (میلی بالاکیریف) دا.

دواتر (کورساکوف) دەبێت بە ئەندامی (المجموعة الخماسیة) کە پێك دەهات لە هەریەك (کورساکوف , بالاکبریف , بوریدین , موسورجسکی , کوی) .

بە هۆی زۆر خۆشویستن و سەرسوڕمانی زۆری بە هاوڕێ تازەکەی (بالاکیریف) , کورساکوف پێشنیاری ئەوە دەخاتە بەردەمی کە بەشداری بکات لە نوسینی سەمفۆنیایەك و پارچە مۆسیقایەکی گالّتە ئامێزدا .

بەلاّم (کانیل) ی مامۆستای ڕێنمایی ئەکات کەوا خەریکی وەرگرتنی وانە مۆسیقییەکان و نوسینی مۆسیقا بێت .

هەر بە فیعلیش (کورساکوف) چەند گۆڕانکارییەك دەکات لەو سەمفۆنیایەی کە دەستی کردبوو بە نوسینی , بەلاّم لە هەمانکاتیشدا سوربوو لەسەر ئەوەی کە ببێت بە ئەفسەری کەشتیگەلی دەریای ڕوسیدا .

هەر بۆیە دەستی کرد بەسەفەرێکی درێژ جیا لە هاوڕێ مۆسیقییەکانی و هەموو پرۆژە مۆسیقییەکانی خۆی دواخست .

هەر ئەم سەفەرە درێژە هەلی ئەوەی بۆ ڕێکخست کە سەردانی (ئینگلتەرە و ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا و چەند ولاّتێکی دەریای سپی ناوەڕاست بکات .

(كورساكوف) له بواری دەریایدا وەك ئەفسەرێك هەتاوەكو سالّی 1872 بەردەوام بوو ,بەلّام هەر دوای گەڕانەوەی بۆ (سانت بطرسبيرغ) و بەشێوەیەكی خێرا لەگەلّ (بالاكيريف) دا دەستی كردەوە بە مۆسیقا پاش ئەوەی كە كۆمەلّەكەیان یەكێكی تازەی تری تیّ هات , ئەویش مۆسیقارێكی بەهرەدارو مامۆستای كیمیا (بورودین) بوو .

دوای ئەوە (كورساكوف) یەكەمین كاری مۆسیقی گەورەی خۆی بۆ خوێندگای مۆسیقای دەریاوانی كرد .

ئەم كارەی سەركەوتنێكی گەورەی بە دەست هێنا ,زۆر بەزویش (لومیلیا) ی ناسی كە براكەی ناوی(كلینسكا) بوو یەكێكیش بوو لە مۆسیقارە بەناوبانگەكانی ڕوسیا.

بەهۆی سەردانە بەردەوامەكانیشیەوە بۆ سالّونە مۆسیقەیكەی (لومیلیا) یەوە توانی زۆرێك لە ڕووە كۆمەلّایەتیەكانی (سانت بطرسبرغ) بناسێت , پەیوەندییە بەهێزەكانی خۆشی لەگەلّ مۆسیقار (موسور جسكی) بهێلّیتەوە و لە شوقەیەكدا پێكەوە بژین .

كاتێكی زۆر تێنەپەڕی تا (كورساكوف) توانی ببێت بە مامۆستای (الكونشرتو) و دانەری مۆسیقا لە (سانت بطرسبيرغ) دا .

كە دواتر دەبێت بە مامۆستایەكی بەناوبانگ و چەندین خوێندكاری مۆسیقی و شوێنكەوتوی دەبێت كە ڕێز و تەقدیرێكی گەورەی لێدەگرن و دواتر هەندێك لەوانە دەبن بە مۆسیقاری بە ناوبانگ وەك (كلازونوف , سترانافسكی) .

لە هەمانكاتیشدا یەكێك لە هەرەكارە بەناوبانگەكانی خۆی تەواو دەكات كەلەئیشێكی مۆسیقی هەنەرمەندی گەورەی فەرەنسی (بيرليوز) وە وەریگرتوە كە ناوی سەمفۆنیای (سادكو) یە , دواتریش ئیشێكی تر دەكات بەناوی (انتار) .

(كورساكوف) دوای مردنی براكەی لە سالّی (1872) , (نادجا بوركولد) دەهێنیّ كە ئافرەتێكی جوان و خاوەن بەهرەیەكی زۆر بوو لە ژەنینی پیانۆ دا.

مانگی هەنگوینی خۆشی لە سویسرا و ڤییەنا و فارسوفیا و دەریاچەكانی ئیتالیا بەسەر برد .

لەگەلّ كۆتایی هاتنی سالّی 1872 شدا (كورساكوف) بوبە پشكنەری گشتی هەموو تیپە مۆسیقییەكانی دەریاوانی ڕوسی كە ئەمەش پلەیەكە جگە لە ناودارەكان كەسی دیكە ناتوانێت بە ئاسانی وەدەستی بهێنێت.

هەركە سالّی (1877) یش دێت (كورساكوف) كۆمەلّێك پارچە مۆسیقای گەورە بلّاودەكاتەوە كە (100) گۆرانی میللی ڕوسی لەخۆدەگرێت , هەروەها دەست دەكات بەنوسینی (كابریسیور سانیول) و (عید روسياالكبير) و پارچە مۆسیقای (شەهرەزاد) كە دەبێتە هۆی بەناوبانگ بونی لە هەموو جیهاندا .

دوای سەفەرەكەشی بۆ(بروكسل) پاشتریش گەڕانەوەی ,بۆی دەردەكەوێت كە ژنەكەی توشی نەخۆشی بوە.

هەربۆیە بە خێرایی منالّەكانی دەبات بۆ لادیّ و دوریان دەخاتەوە تاوەكو لەو نەخۆشییە بیانپارێزێت كەچی لەگەلّ ئەوەشدا (سلافشیك) ی كوڕی بەهەمان نەخۆش دەمرێت و دواتریش كچەكەی بەهەمان دەرد دەمرێت .

ژنەكەشی لە سەرەتاكانی سالّی (1892) دمرێت , كە هەموو ئەمانەش توشی بێتاقەتی و نائومێدی دەكات و باری تەندروستی خراپ دەكات , بەجۆرێكی وەها ناتوانێت هیچ ئاوازێك دابنێت یان گویّ لەهیچ جۆرێك مۆسیقاش بگرێت .

بەلّام بە مردنی مۆسیقاری ڕوسی گەورە (جايكوفسكي) لەتەنهاییی بارودۆخە ناهەموارە دەروونییەكەی ۆی ڕزگاری دەبێت و لەسالّی 1893 دوكاری مۆسیقی گەورە بۆ یادی (جایكوفسكی) پێش كەش دەكات .

لەگەلّ دەستپێكردنی شۆڕشی ڕوسیشدا لەسالّی (1905) دەست دەكات بەنوسینی ئۆپەرێتی (الديك الذهبي) و نوسینی بیرەوەرییەكانی .

بەلّام بەهۆی توشبونی بە (ذبحة الصدرية) لەسالّی 1908 ودواتریش بۆ جاری دووهەم لە 1908/5/12 دا دەمرێت .

(نیكۆلای رمنسكی كورساكوف) بیّ هیچ ڕكابەرییەك مامۆستای ئۆركسترای ڕوسی وگەشەپێدەری مۆسیقا و فۆلكلۆری ڕوسی بوە .

كەتوانی لەمۆسیقایەكی ناوچەییەوە بیگەیەنێت بە مۆسیقایەكی جیهانی .

كەهەموو ئەمانەش وەهایان لێكرد كە ببێت بە یەكێك لە دانەرە مۆسیقیەكان لە جیهاندا ئەویش بەهۆی دەولّەمەندی و ناوارتەیی و پاكێتی بەرهەمە مۆسیقیەكانییەوە .

ڕۆژنامەی (الاتحاد)

وەریگێڕاوە بۆعەرەبی

لەڕۆژنامەی(hegrande comp)